

Suvun alkuperästä Y-DNA geenitutkimuksen valossa

Jorma Jormakka

Mitään kovin mullistavaa uutta Jormakoiden suvun alkuperään ei löytynyt Y-DNA tutkimuksella. Seuraavat asiat voidaan todeta:

- 1) Jormakat ovat yhtä sukua, toisin kuin perinnetieto Mäki-Jormakoista ja Hiekka-Jormakoista väitti. Vanhassa sukukirjassa oletus siitä, että Jormakat ovat samaa sukua on jo tehty, mutta Y-DNA –tutkimuksen kautta tämä oletus on vahvistettu hyvin suurella todennäköisyydellä.
- 2) Vanhan sukukirjan kahta vanhimpaa Jormakka-sukunimistä henkilöä Johan Jormakka s. 1655 ja Antti Jormakka s. 1645 voidaan perustellusti pitää veljeksinä tai ainakin lähisukulaisina.
- 3) Jormakoiden isälinjan Y-DNA haploryhmä on N*, siis ilman alaklaaneja. Tämä on hyvin vanha (15000-20000 vuotta) haploryhmä, joka on syntynyt luultavammin Aasiassa. Se on suomalaisille miehille tyypillisen N1c1 (vanhalla nimellä N3 tai TAT) haploryhmän isäklaani. Näin ollen Jormakoita on perustelluinta pitää suomalaisena sukuna ja teorit kasakka-tai balttikauppiasalkuperästä voitaneen unohtaa. Tosin balteissa (Viro, Latvia, Liettua) on myös paljon N* haploryhmää ja sen alaklaaneja.

Nämä havainnot perustuvat Y-DNA geenitutkimuksiin kahdesta suvun jäsenestä: Ahti Matti Jormakka s. 25.4.1948 ja Jorma Olavi Jormakka s. 13.5.1956. Matti Jormakan esi-isä suoraan isälinjassa on Antti Jormakka s. 1645 ja Jorma Jormakan esi-isä suoraan isälinjassa on Johan Jormakka s. 1655. Isälinjat ovat pysyneet erillään 10 sukupolvea. Sukuhaarojen välissä on ollut avioliittoja, joten lähin yhteinen esi-isä Matti Jormakan ja Jorma Jormakan välillä on vuonna 1671 syntynyt Matti Antinpoika Jormakka. Tämä esi-isä on suoraan alenevassa isälinjassa Matti Jormakan puolelta ja Jorma Jormakan puolelta Maria Matintytär Jormakan (s. 1784) kautta.

Sukuhaarojen väliset avioliitot ovat seuraavia. Numero vastaa vanhan sukukirjan numerointia. Ajallisesti lähin on Jorma Jormakan isänisän Simo Jormakan (4) ja Antti Jormakan sukuun kuuluvan Helena Jormakan (5) avioliitto. Toinen avioliitto, jossa molemmat puoliset ovat olleet Jormakoita on jo mainittu Maria Jormakan (33) avioliitto Johan Jormakan (32) kanssa. Jaatisen suvun kautta suvut ovat myös yhdistyneet: Antti Jormakan (160) tytär Catharina Jormakka (69) Antti Jormakan sukuhaarasta meni naimisiin Pauli Jaatisen (68) kanssa. Olavi Jormakan (70) tytär Catharina Jormakka (35) Johan Jormakan sukuhaarasta meni naimisiin Pauli Jaatisen pojan (34) kanssa. Näiden tytär Catharina Jaatinen (17) meni naimisiin Johan Jormakan sukuun kuuluvan Mathias Jormakan (16) kanssa. Näistä voi laskea, että Mathias Jormakan ja Catharina Jaatisen poika Simon Jormakka (8) oli kaksi kertaa toisten serkukseen avioliiton tulos, siis vastaten ensimmäisten serkusten lasta. Jorma Jormakan isä Väinö Jormakka (2) taas oli kolmansien serkusten lapsi. Näiden serkusavioliittojen tärkein vaikutus lienee Jormakoiden sukuseuran syntyminen. Väinö Jormakan kiinnostus sukuun johtui näet paljolti siitä, että hänen molemmat vanhempansa olivat Jormakoita.

Geenitestien tulosten muuntaminen vertailukelpoisiksi

Geenitestejä tekevät yritykset käyttävät hieman erilaisia mittausmenetelmiä ja saaduissa arvoissa on tiettyjä säännönmukaisia eroja. Muuntotaulukko Y-DNA –testen osalta löytyy WWW-sivulta http://www.smgf.org/ychromosome/marker_standards.jsp

1=NIST (ISOGG), 2=ISFG, 3=Ancestry.com, 4=DNA-Fingerprint, 5=DNA Heritage, 6=Family Tree DNA, 7=Genebase v3.4, 8=Genographic, 9=GeneTree, 10=Oxford Ancestors, 11=Relative Genetics

Marker	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
DYS385	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
DYS388	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
DYS389I	=	=	=	=	=	=	=	=	=	+ 3	=
DYS389II	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**
DYS390	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
DYS391	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
DYS392	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
DYS393	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
DYS394/19	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
DYS426	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
DYS437	=	=	=	=	=	=	=	?	=	=	=
DYS438	=	=	=	=	=	=	=	?	=	=	=
DYS439	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
DYS441	=	=	=	+ 1	=	+ 1	=	?	=	?	+ 1
DYS442	=	=	=	+ 5	=	+ 5	+ 5	?	=	?	+ 5
DYS444	=	=	=	=	=	=	?	?	=	?	=
DYS445	=	=	=	=	=	=	=	?	=	?	=
DYS446	=	=	=	=	=	=	=	?	=	?	=
DYS447	=	=	=	=	=	=	?	?	=	?	=
DYS448	=	=	=	=	=	=	=	?	=	?	=
DYS449	=	=	=	=	=	=	=	?	=	?	=
DYS452	=	=	=	=	=	=	=	?	=	?	+ 19
DYS454	=	=	=	=	=	=	=	?	=	?	=
DYS455	=	=	=	=	=	=	=	?	=	?	=
DYS456	=	=	=	=	=	=	=	?	=	?	=
DYS458	=	=	=	=	=	=	=	?	=	?	=
DYS459	=	=	=	=	=	=	=	?	=	?	=
DYS460	=	=	=	=	=	=	?	?	=	?	=
DYS461	=	=	=	=	=	=	=	?	=	?	=
DYS462	=	=	=	=	=	=	=	?	=	?	=
DYS463	=	=	=	=	=	=	?	?	=	?	+ 2
DYS464	=	=	=	=	=	=	=	?	=	?	=
GGAAT1B07	=	=	=	=	=	=	?	?	=	?	=
YCAII	=	=	=	=	=	=	=	?	=	?	=
YGATAA10	=	=	=	+ 2	=	+ 2	+ 2	?	=	?	+ 2
YGATAC4	=	=	=	=	=	=	=	?	=	?	=
GATA H4.1	=	- 9	=	=	=	+ 1	=	?	=	?	=

Vertailu eri yritysten tekemien geenitestien kesken on helpointa osoitteessa www.ysearch.org. Tämä WWW-sivu on FamilyTreeDNA:n sponsoroima ja tulokset on järkevintä muuttaa FamilyTreeDNA:n muotoon. Matti Jormakan geenitestit oli tehty GeneTree yrityksessä. Seuraavat muutokset olivat tarpeen ennen Matti Jormakan tulosten kirjaamista www.ysearch.org -sivulle.

GeneTree antoi luvut 12.3 markkereihin DYS 464a ja DYS 464b. Markkereiden arvot ovat tietenkin kokonaislukuja ja kyseinen merkintä tarkoittaa, että käytetystä normituksesta riippuen arvo on joko 12 tai 13. FamilyTreeDNA nosti näiden markkereiden normitusta muutama vuosi sitten, joten oikea arvo www.ysearch.org -sivulle kirjattavaksi on 13.

GeneTree antoi arvon 17 markkerille DYS 442. Taulukon mukaan FamilyTreeDNA antaa 5 pistettä pienemmän arvon tälle markkerille. Sivulle www.ysearch.org kirjattava arvo on siis 12.

GeneTree ilmoitti markkerin GATA H4.1(12). Taulukon mukaan tämä tulee muuttua markkeriksi GATA H4 ja arvoksi tulee asettaa yhtä pienempi luku 11.

Kun nämä normitukset on tehty geenitulosten välillä on kaksi yhden pisteen eroa 34 markkerilla. Tämä ja sama sukunimi indikoi vahvasti, että henkilöt ovat sukulaisia. Geenitestien avulla ei voi tarkasti sanoa kuinka läheisiä sukulaisia Johan Jormakka ja Antti Jormakka olivat, mutta geneettinen ero 11 sukupolvea on täysin mahdollinen. Johan ja Antti saattoivat hyvin olla veljeksiä ja joka tapauksessa he erittäin todennäköisesti olivat lähisukulaisia. Tulkintaa geneettisistä eroista löytyy googlaamalla "Y-DNA 25 markers genetic distance". Se antaa FamilyTreeDNA:n sivun, jossa asiaa käsitellään. Suvun muiden miesjäsenten tulokset eivät todennäköisesti eroa 2-3 markkeria enempää näistä tuloksista.

Sukulaisia

Sukulaisia voi etsiä sivun www.ysearch.org kautta valitsemalla alasivun *Search for genetic matches*. Se ei vaadi salasanan tuntemista (salasana tarvitaan vain tietojen muuttamiseen). Jorma Jormakan 67-markkerin FamilyTreeDNA testin tulokset ovat tunnisteella B5KCH ja Matti Jormakan 34-markkerin GeneTree testin tulokset muunnettuna FamilyTreeDNA:n muotoon löytyvät tunnisteella 877Z4. Laita *Show users that tested at least -- of the markers that I did -* kenttään 25 ja *a maximum distance of* -kenttään 6, niin saat joukon tunnisteita ja geneettiset etäisyydet. Niitä klikkaamalla saat tiedon heidän ilmoittamastaan kotipaikasta vanhimmalle esi-isälle. Useimmat eivät tiedä mitään (tai ilmoita). Osassa henkilöistä, joilla on *distance 6 genetic match* on Y-DNA haploryhmä N1c1. He eivät voi olla suoraan isälinjan mukaisia sukulaisia, koska Jormakoiden Y-DNA haploryhmä on N*. Sukuseura voisi tietenkin ottaa mahdollisiin sukulaisiin yhteyttä jos haluaa.

Todennäköisin sukulainen on Mika Sakari Jokela (s. noin 1598, k. noin 1676) Kuopiosta. Testattu Y-DNA haploryhmä on N ja geneettinen etäisyys Jorma Jormakkaan 67:llä markkerilla 6. Henkilö löytyy tunnuksella JQYX4 ja on rekisteröity nimellä Jaakkola Lakso.

Jormakka –sukunimestä

Oma pieni selvitykseni Jormakka-sukunimestä vain vahvistaa vanhan sukukirjan päättelyitä. Sukunimi Jormakka on karjalainen ja todennäköisesti ortodoksipohjainen. On paljon mahdollista, että nimi on muotoutunut etunimestä Jeremka. Paikkakunnalla asui Jeremka Fominin ja Jeremka Sergieoff, molemmat epäilemättä karjalaisia eivätkä venäläisiä. Jos näistä jommalla kummalla olisi ollut poika etunimeltään Johan, niin karjalaiset nimet vääntyisivät hyvin luontevasti juuri seuraavasti: Jeremka Fomin -> Johan Jeremka=Johan Jormakka. Todennäköisempi vaihtoehto on kuitenkin se, että Jormakka muodostui talon nimeksi ja karjalaisen asutuksen paetessa ruptuurisodan aikana (1656-1658) tila jäi autioksi ja sinne muutti uusia luterilaisia asukkaita. Kaikkien sukukirjassa mainittujen Jormakoiden etunimet ovat luterilaisia ja seudulla on ollut muitakin luterilaisia perheitä ruptuurisodan jälkeen. Joskaan ei ole mahdotonta, että Jormakat olisivat kääntyneet luterilaisiksi, se ei ole todennäköistä. Talon nimet ottaminen sukunimeksi oli tavallista, eihän Isontalon Anttikan ollut Antti Isotalo ennen kuin osti ison talon. Jormakoiden alkuperää voinee etsiä Savon seudulta.

Viitteet:

Vanha sukukirja: *Jormakan suku* (toim. Väinö Jormakka), AALEF OY, Lappeenranta 1997.

Y-DNA tietokanta: www.ysearch.org

Muunnostaulukko: http://www.smgf.org/ychromosome/marker_standards.jsp